

та демонстраційних цілей як в промислових аграрних виробництвах, так і в теплицях, ботанічних садах, дендропарках, лісових масивах, і т.п.

Література

1. Сарахан Є.В., Палагін О.В., Романов В.О. Глобальна мережа для автоматичного отримання знань Пат.: 89025, Україна, МПК: G06F 3/00, G06N 5/00, G06Q 10/00 №u201312437 від 23.10.2013, оп. 10.04.2014, бюл. №7/2014.

2. Сарахан Є.В., Палагін О.В., Романов В.О. Спосіб визначення виду рослин Пат.: 86679, Україна, МПК: G01N 21/64, №u201307704 від 17.06.2013, оп. 10.01.2014, бюл. №1/2014.

3. Сарахан Є.В., Палагін О.В., Романов В.О. Спосіб інформаційного супроводу товарів та послуг Пат.: 86759, Україна, МПК: G06F 17/00, №u201308570 від 08.07.2013, оп. 10.01.2014, бюл. №1/2014.

4. V. Romanov, D. Artemenko, Yu. Brayko, I. Galelyuka, R. Imamutdinova, O. Kytayev, O. Palagin, Ye. Sarakhan, M. Starodub, V. Fedak, "Portable Biosensor: from Idea to Market", in International Journal "Information Theories & Applications", Vol. 19, Number 2, Sofia, Bulgaria, 2012, pp. 126–131.

Микола Палюх

Тернопільський національний економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Функціонування в аграрному секторі різних організаційно-правових форм підприємницької діяльності вимагає нових підходів до організації бухгалтерського обліку. Щоб правильно обрати облікову політику і раціонально організувати облік на підприємстві, необхідно: досконало вивчити нормативні документи з порядку ведення обліку; обрати форму бухгалтерського обліку; вивчити особливості формування власного капіталу, витрат і доходів, розподілу і використання прибутку; обрати перелік форм фінансової звітності.

Питання реформування бухгалтерського обліку та становлення системи обліку, адаптованої до міжнародних стандартів, постійно перебувають в центрі наукових дискусій. Зокрема цьому присвячені праці Бутинця Ф.Ф., Голова С.Ф., Дем'яненка М.Я., Жука В.М., Кірейцева Г.Г., Коцупатрого М.М., Моссаковського В.Б., Пушкара М.С., Саблука П.Т., Сука Л.К., Хомина П.Я. та інших.

З самого початку реформування бухгалтерського обліку в Україні воно здійснювалось без наукового обґрунтування концепції його розвитку, що підкреслювали відомі вчені О. Бородкін, М. Чумаченко та ін. [1; 2; 3].

Нові підходи до організації та ведення бухгалтерського обліку потребують подальшого його удосконалення в цілому, і підприємств агропромислового виробництва, зокрема. Насамперед, потребує удосконалення нормативно-правова база бухгалтерського обліку. Як справедливо зазначають Хомин П.Я., Журавель Г.П., ухвалені нормативні акти, які мали би бути методологічною основою бухгалтерського обліку і звітності, розроблялись не за вивіреними науковими засадами та мають надто абстрактний характер щоб їх могли використовувати облікові працівники у своїй діяльності [7, с.62].

Оскільки в аграрному секторі специфічними об'єктами обліку є земля, біологічні активи і біологічні перетворення, сільськогосподарська продукція тощо, то необхідно визначитись і сформувані методологічні підходи щодо обліку цих об'єктів. Вирішення потребує: уточнення об'єктів обліку; застосування принципів оцінки біологічних активів і сільськогосподарської продукції; удосконалення методології документування господарських операцій в сучасних організаційно-правових формах господарювання та при застосуванні комп'ютерних технологій обробки економічної інформації; формування доходів, витрат і визначення фінансових результатів; удосконалення методології статистичної та бухгалтерської звітності.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 „Біологічні активи” об'єктом обліку виступає біологічний актив – тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди [5]. Слід зазначити, що тварини або рослини, які не використовуються в сільськогосподарській діяльності, вважаються запасами чи основними засобами, в залежності від строку їх використання (експлуатації). Сільськогосподарська продукція при її відокремленні від біологічного активу (у рослинництві – зерно, плоди, ягоди, овочі, зелена маса, отримані під час збирання врожаю; у тваринництві – вовна, молоко, яйця, мед, отримані під час настригу, надою, збору) або при припиненні процесів життєдіяльності біологічних активів (деревина, отримана при вирубці насаджень) перестає бути елементом біологічних активів і визнається як окремий актив.

Від окремих біологічних активів та їх груп, крім сільськогосподарської продукції, можуть бути отримані додаткові біологічні активи (у рослинництві – чубуки, саджанці; у тваринництві – приплід, нові рої бджіл, матеріал для розведення риби тощо).

Виходячи з цього, на підприємстві необхідно в якості об'єктів обліку в результаті біологічних перетворень виділити: біологічні активи, додаткові біологічні активи, сільськогосподарську продукцію та інші активи. Крім цього, біологічні активи за строками експлуатації слід поділяти на довгострокові і

поточні.

Нововведення стосуються і оцінки активів сільськогосподарських підприємств.

Разом з тим, П(С)БО 30 „Біологічні активи” і Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку біологічних активів передбачено застосування і первісної вартості. В першу чергу це стосується довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічні насадження) і тваринництва (продуктивні і робочі тварини), справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо. Але при цьому слід пам'ятати, що по таких активах необхідно нараховувати амортизацію.

Не слід забувати, що передбаченими нормативними документами за первісною вартістю можуть оцінюватись і поточні біологічні активи тваринництва (тварини на вирощуванні та відгодівлі), якщо їх справедливу вартість визначити неможливо. Знову ж таки, при неможливості визначення справедливої вартості поточних біологічних активів рослинництва (посіви культур), їх розглядають як незавершене виробництво і обліковують на рахунку 23 „Виробництво”.

Корінні зміни стосуються організації обліку витрат і доходів від сільськогосподарської діяльності. Потребує уточнення методика обліку витрат. До нововведень протягом року формувались прямі витрати на виробництво продукції рослинництва і тваринництва, а в кінці року розподілялись за об'єктами обліку витрати по обслуговуванню і управлінню (загальновиробничі), роботи і послуги допоміжних виробництв тощо. В той же час оприбуткування продукції протягом року, згідно нових нормативних документів, здійснюється не за плановою собівартістю, як це було раніше, а за справедливою вартістю. Виходячи з цього, і для об'єктивної інформації про витрати і вартість продукції, на підприємстві необхідно організувати облік прямих і непрямих витрат так, щоб формувати фактичні витрати не в кінці року, а в більш коротші строки (щомісячно чи щоквартально). А якщо врахувати, що в сільському господарстві виробництво має сезонний характер і продукція надходить нерівномірно та періодично, то стає очевидним значна складність облікового процесу, яка позначиться на роботі облікового персоналу.

Отже, у сільському господарстві фінансовий результат передбачено визначати уже під час отримання продукції, а не після її реалізації з наступним уточненням на кожен дату балансу та на дату реалізації. В цьому випадку необхідно організувати облік доходів і витрат окремо від первісного визнання і від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю.

Для створення уніфікованого методико-інформаційного забезпечення роботи бухгалтерських та аналітичних служб на різних рівнях управління необхідно розробити дієву галузеву облікову політику, підготувати та

запровадити методичку моніторингу та формування по системі Мінагрополітики єдиної інформаційної бази „справедливих цін” на сільськогосподарську продукцію та біологічні активи.

Здійснення накреслених заходів дозволить значно підвищити якість бухгалтерської інформації та рівень управління сільським господарством України.

Література

1. Бородкін О. С. „Шокова терапія” для бухгалтерського обліку //Світ бухгалтерського обліку. – 1997. – № 1. – С. 41–46.
2. Чумаченко Н. Г. Бухгалтерський облік: минуле, тепер... майбутнє?! //Світ бухгалтерського обліку. – 1997. – № 1. – С. 2–6.
3. Чумаченко М. Г. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні // Світ бухгалтерського обліку. – 1998. – № 10. – С. 2–9.
4. Палюх М.С. Бухгалтерський облік в управлінні підприємствами агропромислового виробництва // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит та управління економічними процесами в світовій і національній економіці: історія, сучасність, перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 23 жовтня 2014 р., (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль : Крок, 2014. – С. 60–62.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 „Біологічні активи” // Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні // Закон України Прийнятий Верховною Радою України 16 липня 1999 р. № 996-XIV.
7. Хомин П.Я., Журавель Г.П. Парадигма й контрверзи бухгалтерського обліку та звітності (спроба консеквентного аналізу): Монографія. - Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 299 с.

Микола Пархоμεць, Людмила Уніят
Тернопільський національний економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ЗБІЛЬШЕННЯ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА ДІСТИЧНОГО М'ЯСА В УКРАЇНІ

За останні 10-15 років пропозиція м'яса яловичини в усіх регіонах зменшилась, галузь м'ясного скотарства стала збитковою. Свинарство з наявних 25 регіонів – збиткове у 14 областях, найбільш запущена галузь у підприємствах Житомирської, Закарпатської, Кіровоградської, Миколаївської, Одеської, Харківської, Чернігівської та інших областей. Причиною такого стану головних м'ясних галузей України є те, що виробництву цієї продукції у